

відповідатиме всім необхідним характеристикам, насамперед у вищезазначених регіонах нашої країни, дасть можливість дійти порозуміння між владою, бізнесом та територіальною громадою і забезпечить підґрунтя для їх подальшого сталого розвитку. Крім того, визначені групи факторів розвитку регіональних економічних відносин, які допомагають виявити саме ті, на які можливо впливати та формувати сприятливі умови, а також ті, на які неможливо впливати, але необхідно враховувати для забезпечення сталого функціонування економічної системи будь-якого регіону.

Список використаних джерел

1. Зеленко О. О. Інтеграція соціального діалогу в систему економічних відносин регіону / О. О. Зеленко // Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. – 2018. – № 1(108) – С. 147–153.

2. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за 2015 р. / Департамент регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – К., 2015. – 90 с.

3. Моніторинг соціально-економічного розвитку регіонів за січень-грудень 2017 р. / Департамент регіонального розвитку Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. – К., 2018. – 89 с.

Котенок А. Г.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,

м. Київ, Україна

Котенок Д. М.

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

м. Київ, Україна

ЕКОНОМІЧНА ДИНАМІКА: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ

Ключові слова: економічна теорія, економічна динаміка, економічний розвиток, економічний прогрес, економічне зростання.

Keywords: economic theory, economic dynamics, economic development, economic progress, economic growth.

Становлення і розвиток економічної теорії було залишити поза увагою питання про економічний розвиток і, зокрема, його форму – економічну динаміку.

Предметом дослідження ця форма стала не відразу, а тільки з появою особливостей у власне розвитку економіки – швидких, помітних на невеликих відрізках часу змін в економічних показниках. Але і самі ці показники визначилися неодноразово. Сучасна система показників економічного розвитку об'єднує як грошовий вимір, так і матеріальний і нематеріальний бік життєдіяльності людини.

Тому зазначені два аспекти аналізу економічної динаміки варто пов'язувати з показниками і критеріями економічного розвитку, а також урахувати їх взаємозумовленість. Економічне зростання, прогрес і розвиток вимагають врахування проявів економічної динаміки.

В економічному контексті під динамікою прийнято вважати відносно швидкі, помітні зміни в макроекономічних показниках – величині ВВП, темпи зростання обсягів виробництва, зовнішньоторговельних доходів тощо. Це означає, що характеристика «динамічна економіка» стала застосовуватися в умовах реально економічного зростання, яке спостерігається.

Коротко зупинимося на змістовому аспекті теоретичного аналізу економічної динаміки. Узагальнено під динамікою можна розуміти поступальний розвиток економіки і в цілому всього суспільства, тобто прогресивний розвиток. При цьому у взаємодії економічних явищ відбуваються зміни, зумовлені новими, у порівнянні зі статичними, законами, що це в кінцевому підсумку породжує суспільно значущі наслідки.

Багато вчених визнають, що змістом динаміки є мінливість, рухливість економічних явищ і процесів. Проте варто зазначити, що під час наукових розвідок та пізнання цих змін існують певні дослідницькі труднощі. Відзначимо, що в науковому середовищі сформувалася усталена думка про те, що результати економічного прогресу, досягнувши якоїсь «критичної маси», починають втрачати своє значення, поступаючи місцем морально-культурним сторонам життя людини. Загальним його результатом є матеріальний добробут, що забезпечується виробництвом.

В економіці динаміка характеризується п'ятьма зрушеннями – збільшенням населення, збільшенням капіталу, зміною методів виробництва, зміною форми організації праці та капіталу для цілей виробництва, посиленням різноманіття і витонченості людських потреб [1, с. 331-332].

Відзначимо, що ядром економічної динаміки є економічна рівновага. Таке твердження, на наш погляд, є справедливим. Вважаємо, що економічна рівновага – це сутнісна, абстрактно-логічна основа економічної динаміки, яка з'явилася як результат формальних виразів

стану економіки, близького до рівноважного стану або нерівноважного. ідеально-абстрактну рівновагу можна показати на прикладі математичних формул. Але реально відобразити і рівновагу, і нерівновагу можна тільки за допомогою статистики, порівняльного аналізу фактичних даних. Тому можна стверджувати, що початок теорії економічної динаміки поклали прояви економічної циклічності, яка реально спостерігалася у стані виробництва та споживанні.

Узагальнення робіт авторитетних учених, доповнене фактичним станом справ в економічному розвитку вітчизняної і світової економіки, дозволяють зробити деякі висновки щодо теорії економічної динаміки та її прикладного значення.

Згідно з усталеною традицією розділяти економічні відносини за рівневою ознакою на мікро- і макроекономіку, звернемося до можливостей вивчення динаміки на цих рівнях. Зміст мікроекономіки визначається за великим рахунком лише двома параметрами – ринком і поведінкою людини або фірми. Ринок – це, насамперед, попит і пропозиція товарів і послуг. Будь-які зміни в їх співвідношенні викликаються коливаннями настроїв продавців (виробників) і покупців (споживачів). Їх взаємодія опосередковується цінами, доходами і витратами. Будь-які варіанти цієї взаємодії показані на численних прикладах, включаючи схематичне відображення на графічних рисунках. Додамо сюди різні поєднання еластичних і нееластичних попиту, пропозиції та цін, дефіциту і надлишку, втрат і надлишків, а також бюджетні обмеження, ефект заміщення, то стане зрозуміло, що динамічність процесів у цьому випадку постає як калейдоскоп, як імовірнісні конфігурації мінливості названих параметрів. Тут фактичні дані в грошовому вираженні відіграють допоміжну роль. Переважаючими відрізками часу тут є короткострокові періоди. Певну допомогу надає математичний апарат, показуючи можливі й реальні тенденції за названими параметрами. Вважаємо, що уявно представлені, абстрактні моделі мікропроцесів майже необмежені. Практичне значення перспектив розвитку на мікрорівні реалізується за допомогою середньострокових планів та діяльності зі скорочення ризиків.

Практичне значення мають обидва прояви, але на макрорівні їх більше: можливості прогнозу, сценаріїв. Вони реалізуються за допомогою економічної політики. На макрорівні – пізнавальне значення, можливості абстрактних моделей, практичне значення малопомітно.

На макрорівні картина складається інша. Динамічні процеси тут представлені іншими масштабами – сукупним попитом і сукупною пропозицією, формуванням валового внутрішнього продукту, загальнонаціональними феноменами – безробіттям й інфляцією. Тому зростають можливості прогнозування, використання в плануванні сценарного підходу. Макроекономічна динаміка у своїй основі має середньострокові і довгострокові періоди часу. Важливою умовою на

цьому рівні є діяльність держави. Більше можливостей з'являється у статистичного аналізу.

Звернемо увагу на одну обставину, що пояснює аналітичне і прикладне значення економічної динаміки: поряд з визнаними, явними умовами-причинами змін існують і приховані, неявні причини й обставини. Такий стан пояснюється тим, що в економіці взаємодіють не тільки попит і пропозиція, а й виробництво, обмін, розподіл і споживання. Зміни, що відбуваються в одній зі структурних ланок цієї системи, самі по собі динамічні. Вони можуть проходити не тільки в якийсь черговості, а й одночасно. Тому наслідки і результати економічної динаміки не можуть бути пізнані. Погодимося з висновком А. Сміта і лауреата Нобелівської премії Ф. Хайєк у тому, що пізнання всіх без винятку закономірностей економіки неможливе. Але якщо є такі сфери економічних відносин, які до певного часу є неявними, невідомими, то не можна достовірно визначити всі ефекти економічної політики й майбутні результати розвитку.

Залишається актуальним і не вирішене досі питання про можливість математичного аналізу знизити ступінь невизначеності економічної динаміки. Відповідь на це питання не може бути однозначною. Економічна наука давно й активно вдається до методів математичних наук. Математика й економетрика, безумовно, є потужним інструментом у виявленні кількісних залежностей рівноваги або нерівноваги попиту-пропозиції, витрат і випуску продукту. Розпочавшись з алгебри рівнянь, економіко-математичний аналіз був представлений у подальшому інтегральними і диференціальними рівняннями, міжгалузевими балансами. Сьогодні він представлений також лінійними програмуванням і теорією ігор. Базові залежності в макроекономічних параметрах завжди задані структурою потреб, чисельністю населення та природно-природного ресурсною базою. Необхідність виявлення їх перспективного руху очевидна.

Список використаних джерел

1. Кларк Дж. Б. Распределение богатства. – М., 2000. – 367 с.
2. Van der Ploeg, F. Political economy of dynamic resource wars / van der Ploeg, F. // Journal of Environmental Economics and Management. – 2018. – № 92. – P. 765–782.
3. Zagonari, F. Learning and dynamic choices under uncertainty: From weighted regret and rejoice to expected utility / Zagonari, F. // Managerial and Decision Economics. – 2019. – № 40. – P. 292–308.